

Familiepolitik med fokus på børnene

Radikale Venstres familiepolitik med fokus på børnene

Indledning

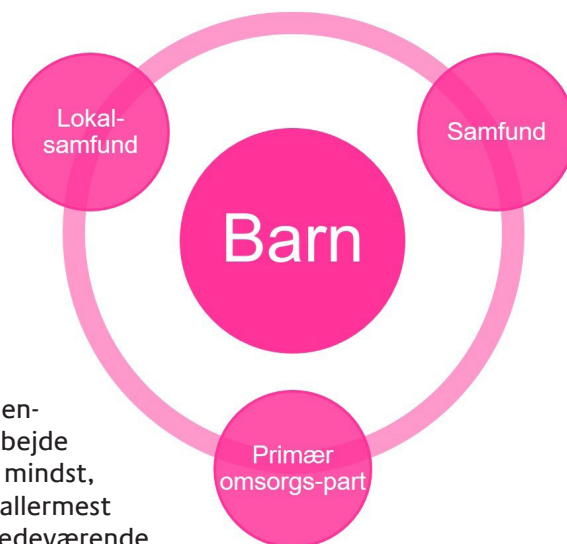
I Danmark har vi en lang og god tradition for at prioritere vores børn og vores familier og nære relationer. En familie defineres i dette familiepolitiske program som en relation, hvor voksne har myndighed over og omsorgspligten for børn. Denne politik er baseret på alle de gode erfaringer, vi har gjort os her i Danmark, og alt det vi kan blive inspireret af fra udlandet.

Radikale Venstre ønsker, at alle børn får en god start på livet. Et solidt fundament er afgørende for at klare sig godt senere i livet. Alle familier, uanset familiestrukturen og familiekonstellationen¹, skal have mulighed for at leve et liv, hvor både børn og voksne trives.

Vi vil i Radikale Venstre skabe bedre muligheder for, at den enkelte familie kan balancere arbejde og familieliv. Det gælder ikke mindst, mens børnene er små og har allermost brug for nærværende og tilstedeværende voksne.

En familiepolitik med barnet i fokus bør forholde sig til de tre samfundsmæssige niveauer (se figur), der påvirker barnet og dets muligheder: Primære omsorgsparter (typisk forældre)², lokalsamfund og samfundet som sådan.

Radikale Venstre mener, at alle børn har krav på en værdig opvækst i trygge, nærværende og forpligtende fællesskaber med mulighed for at udvikle sig til at blive selvstændige, stærke og ansvarlige verdensborgere.

¹ Det være sig familier med far og mor, enlige forsørgere eller regnbuefamilier (dvs. familier, hvor mindst en af forældrene er homo-, bi- eller transseksuel), såvel som andre familier, der har en anden familiestruktur, end den traditionelle kernefamilie.

² I det følgende refererer vi til forældre/primære omsorgsparter som "forældre/omsorgsparter".

1. Det værdifulde barn med individuelle rettigheder

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo, og børn har ret til leg og medbestemmelse. Radikale Venstre vil fremme det gode børneliv. For os er det et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor nære og tillidskabende voksne giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

For at et barn skal kunne udvikle sit fulde potentiale og få muligheden for et godt liv, fysisk såvel som psykisk, er det nødvendigt, at barnet allerede fra livets begyndelse får tilstrækkelig kærlighed, omsorg og tryghed. Relationen mellem barnet og dets forældre/primære omsorgsparter er en af livets vigtigste relationer. Det er her, barnet får grundlagt sin viden om og forventning til sig selv i relation til andre mennesker. Barnets videre udvikling baserer sig på det, der foregår i de første vigtige år.

Børns identitet, kultur og dannelse udvikles i samspil med deres omverden, og for det enkelte barn kommer de væsentligste påvirkninger fra den nære familie, de nærmeste lokale relationer og strukturelt fra samfundet. For at skabe robuste³ børn, skal vi derfor sikre ro, omsorg og tryghed i de første leveår.

Radikale Venstre ønsker FN's børnekonvention fuldt ud integreret i dansk lovgivning.

2. Forældrenes/omsorgsparternes relation og dennes betydning for barnet

Med et samfund i hastig forandring og udbredte, voksende trivselsproblemer blandt børn og unge⁴, er det afgørende, at vi indretter samfundet, så de voksne får ro og overskud til at give det lille barn den nødvendige omsorg.

2.1 Barselsorlov for begge forældre/omsorgsparter

Børn har ret til en god, nær tilknytning til begge sine forældre/omsorgsparter. Denne tilknytning grundlægges ved, at begge forældre/omsorgsparter tager del i omsorgen, særligt når barnet er helt lille.

Radikale Venstre ønsker, at man i barselslovgivningen tager udgangspunkt i barnets behov på kort sigt (f.eks. amning og fysisk kontakt med begge forældre/omsorgsparter) såvel som på lidt længere sigt (f.eks. tilknytningsprocessen til begge forældre/omsorgsparter). Når også faderen tager en længere del af barselsorloven, styrkes relationen mellem barnet og faderen, ligesom også samarbejdet mellem forældrene/omsorgsparterne styrkes; også i tilfældet af samlivsophør.

Radikale Venstre opfordrer arbejdsmarkedets parter til at sikre optjening af pension under hele barslen.

³ Med "robuste børn" mener vi børn, som er raske, socialt og psykisk velfungerende, og som er i stand til at håndtere udfordringer og modgang.

⁴ På Børnerådets hjemmeside findes flere indlæg om trivselsproblemer blandt børn og unge, bl.a. på grund af ensomhed, utilfredshed med egen krop og trivselsproblemer i skolen: <http://www.boerнераadet.dk/soegeresultat?q=trivselsproblemer>.

Radikale Venstre vil arbejde for at forbedre samt ligestille barselsorlovsretigheder for forældrene/omsorgsparterne efter barnets fødsel (også kendt som "øremærket barsel"). Ikke kun for ligestillingens skyld, men først og fremmest for barnets skyld og for at skabe øget økonomisk trykthed for småbørnsfamilier.

Forældrene skal ligestilles ved, at begge har ret til 12 ugers øremærket barselsorlov med fuld lønkompensation. Tages den øremærkede periode ikke, mistes den fulde lønkompensation for denne del af orloven.

I forbindelse med andre familiekonstellationer skal barnets primære omsorgsparter sidestilles med mor og far, og enlige forældre/omsorgsparter skal kunne afholde både faderens og moderens del af barselsorloven.

Radikale Venstre vil arbejde for at sikre selvstændige, projektansatte og andre løstansatte samme vilkår som lønmodtagere for at sikre fremtidens flexicurity.

2.2 Støtte til forældre-/omsorgspartrelationen

I dag oplever ca. halvdelen af alle danske børn, at deres familie bliver splittet af en samlivsofhævelse⁵, hvilket har konsekvenser for både barnets og de voksnes trivsel. I de fleste tilfælde sikres barnets trivsel efterfølgende bedst, hvis der bevares en god og nær kontakt til begge forældre/omsorgsparter. De børn, der trives dårligst efter en samlivsofhævelse, er typisk dem, der mister kontakten til den ene forælder/omsorgspart.

For at øge familiens trivsel, og ikke mindst for børnenes skyld, skal voksne i familier med børn samt kommende/ nye forældre have de bedste muligheder for at håndtere tidens krav og for at træffe informerede valg i familiedannelsen og ved familieophævelse⁶. Dette kan f.eks. understøttes ved frivillige kommunale familie- og samlivskurser. Samlivskurser kan være særligt vigtige i situationer, hvor de voksne har begyndende samlivsproblemer, og/eller barnet ikke trives. Hvis hele familien er ramt af alvorlig sygdom, kan man desuden med fordel tilknytte en kommunal støtteperson til familien.

Bedre oplysning til forældre om familiedannelse og samliv kan også ske gennem mere direkte informationskampagner, netbaserede kurser og oplysningsmateriale⁷.

Radikale Venstre vil arbejde for gratis, tværfaglige familiekurser til sårbare familier.

Radikale Venstre foreslår en større indsats for at støtte børn og unges mentale trivsel, f.eks. ved at lade mindfulness-baseret stressreduktion (MBSR)

⁵ Ifølge Danmarks Statistik har skilsmisprocenten de sidste år ligget omkring de 50 %: <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/vielser-og-skilsmisser/skilsmisser>.

⁶ Det er vigtigt, at forældre/omsorgsparter trives godt sammen og kan kommunikere og samarbejde med hinanden for familiens og barnets skyld snarere, end for selve forældreskabets skyld.

⁷ Oplysningskurser om familiedannelse er særligt vigtige for blivende børnefamilier, for at imødekomme evt. senere omkostningstunge problemer, og tænkes på samme måde som de obligatoriske kurser, adoptivforældre lovmæssigt skal gennemgå for at kunne adoptere et barn. Heckman har vist, at det giver god mening med en tidlig indsats: <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>.

indgå som en del af hverdagen i dagtilbud, grundskole og ungdomsuddannelser.

Familier med børn med særlige behov, eksempelvis børn med fysiske eller psykiske handicap, skal ikke kun have praktisk støtte i forhold til barnets funktionsnedsættelse. Vi skal støtte hele familien, så forældrene får større overskud til at være forældre og ikke tvinges til at overgive ansvaret til en institution imod deres ønske. Det samme gælder familier ramt af alvorlig sygdom, hvad enten sygdommen er hos barn eller voksen. Også her bør familien som helhed opleve at få støtte, f.eks. ved at der tilknyttes en kommunal ressource-/støtteperson.

Radikale Venstre ønsker desuden at undersøge, om økonomien bag børnehandicapområdet er bedre placeret i regionerne end i kommunerne, i forhold til at få mest mulig ekspertise for pengene.

I nogle familier udvikler hverdagens små konflikter sig dysfunktionelt, så magtmisbrug og overgreb bliver en integreret del af hverdagen i familielivet. Det er vigtigt at slå fast, at alle borgere, voksne som børn, skal kunne forvente at finde samme tryghed og retssikkerhed i deres familier som udenfor disse. Det skal med andre ord være lige så ulovligt at begå overgreb inden for familien som i resten af samfundet.

Derfor foreslår Radikale Venstre, at beviselig systematisk psykisk vold og ødelæggende social kontrol sidestilles lovmæssigt med fysisk vold, samt at straffene for overgreb i familien sidestilles straffen for tilsvarende forbrydelser begået overfor andre. Der bør ikke "gives rabat" for at skade sine nærmeste.

3. Det fælles ansvar **– det kræver en landsby at opfostre et barn⁸**

Det gode børneliv begynder i det helt nære, men stopper ikke her. Det gode børneliv omfatter også dét, der kan betegnes som den udvidede familie i nære samfund. Et væsentligt element i det gode børneliv er det lokale miljø, hvor skolen og øvrige institutioner spiller en stor rolle for opvæksten og dannelsen af barnet. Nære venner og naboskabet er en ressource og mulighed, som vi kan bruge meget mere og bedre.

3.1 Fleksibel omsorg på barnets præmisser

Radikale Venstre mener, at barnet har ret til omsorg ved sygdom. Med udgangspunkt i barnets behov for omsorg, ønsker Radikales Venstre at udvikle flere muligheder for, at familierne kan indrette sig fleksibelt på barnets præmisser.

Radikale Venstre ønsker at lave forsøg med at give børn i 0-6 års alderen en pulje på 14 sygedage om året, som kan tages af forældre, bedsteforældre m.fl. med henblik på at få mere konkret viden om, hvad sådan en ordning reelt vil koste (jf. de svenske erfaringer). Sygedagspuljen skal dæmme op for det kønsopdelte arbejdsmarked og samtidig styrke relationerne i lokalsamfundet og på tværs af generationer.

⁸ Udtrykket stammer fra engelsk: "It takes a village to raise a child" som en metafor for lokalsamfundets betydning for det gode børne- og familieliv, og var titlen på Hillary Clintons familiepolitiske bog fra 1996: https://en.wikipedia.org/wiki/It_Takes_a_Village.

3.2 Sammenhæng mellem arbejde, bolig og institutioner

Trygge, nære og tillidsfulde relationer knytter sig også til livet uden for hjemmets fire vægge. De fleste ønsker at have sociale relationer i hverdagen – ikke mindst i kraft af et arbejde. For at understøtte dette ønske arbejder flere og flere kommuner også med funktions- og aldersintegreret byplanlægning, hvilket flere og flere familier efterspørger⁹.

Radikale Venstre vil arbejde for, at der udarbejdes et inspirationskatalog til kommunerne med gode eksempler på byudvikling, hvor flere generationer har mulighed for at bo, arbejde og få passet børn i nærheden af hinanden¹⁰.

Radikale ønsker at arbejde for, at byrum så vidt muligt indrettes med fokus på fællesskabet, og så børn i større grad kan vælge med hvem, hvor og hvornår, de vil lege.

3.3 Barnet ind i de lokale fællesskaber

Når en familie flytter ind i et lokalområde, er det afgørende for barnets muligheder at få gode sociale relationer, ligesom det er vigtigt for de voksne at knytte bånd til naboer og andre lokale ressourcer. Derfor vil Radikale Venstre støtte mulighederne for at udvikle netværk gennem f.eks. bydelsmødre, fædregrupper, natteravne, familiekurser og øvrige boligsociale tiltag.

Skolen har en særlig rolle og mulighed for at fungere som det lokale samlingspunkt for alle familiers fysiske, musiske og kulturelle fritidsaktiviteter.

Da der er mange fritidsaktiviteter, der koster mange penge eller kræver dyrt udstyr vil Radikale Venstre arbejde for, at skolerne som led i den åbne skole og i samspil med de lokale foreninger organiserer og afholder fritidsaktiviteter, der fremmer integration og hjælper til at nedbryde den negative sociale arv.

4. Et samfund for livet – med tid til vokseværk

Spørger man nutidens børn, ønsker mange mere tid med deres forældre, ligesom mange forældre også ønsker mere tid med deres børn. Det vil Radikale Venstre gerne medvirke til at skabe rum for, ligesom det er vigtigt for os, at der er voksne nok i institutionerne, hvor børnene tilbringer meget tid.

4.1 Mere tid med børnene

Undersøgelser viser, at mange danske forældre ønsker mere tid med deres børn¹¹. Og international forskning viser, at de investeringer, man foretager i børnene, mens de er små, kommer mange gange tilbage senere i livet.¹²

⁹ Se for eksempel: <https://www.bolius.dk/familier-droemmer-om-at-bo-sammen-paa-tvaers-af-generationer-33006/>.

¹⁰ Eksempler på udvikling af sådanne byrum er f.eks. Byhaven på Sundholm, hvor hjemløse, familier, daginstitutioner og boligsociale tilbud har skabt et inkluderende fællesskabende byrum: <https://www.amagerbladet.dk/sundholm-have-paa-verdenskortet/>.

¹¹ Se f.eks. Kristeligt Dagblads gennemgang her: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/boern-oensker-sig-tid-med-travle-foraeldre>

¹² Igen kan der henvises til Heckman, som har vist, at det giver god mening med en tidlig indsats: <https://heckmanequation.org/resource/the-heckman-curve/>.

Radikale Venstre ønsker at udvikle en flekskontomodel¹³, hvor man i nogle perioder af sit liv kan vælge at arbejde mere eller mindre.

Radikale Venstre ønsker at undersøge, om der i fremdriftsreform og taxametersystemer for uddannelsessteder kan tages højde for, at nogle studerende får børn ved at give dem mulighed for at studere på deltid.

4.2 Minimumsnormeringer i daginstitutioner

Daginstitutioner skal indrettes, så børnene får gode og trygge rammer, og så der også er ressourcer til at tage hånd om de børn og familier, som har størst udfordringer. Fordi børn tilbringer meget tid i institution, er det altafgørende, at vi for at skabe trivsel, læring og udvikling sikrer ro og tryghed i daginstitutionerne. Det gøres ved at sikre nok nærværende og tilstedeværende voksne, der kan give den nødvendige omsorg og tryghed – dette gælder ikke mindst til børn, der ikke får den tilstrækkelige omsorg hjemmefra.

Radikale Venstre arbejder for, at få 4.500 flere pædagoger i vores dagtilbud, sådan så der i alle kommuner er mindst to pædagoger og en medhjælper pr. 10 vuggestuebørn og pr. 19 børnehavebørn. Vi vil afsætte kr. 1 mia. til efteruddannelse af dagplejere og i institutioner, og derudover give flere ressourcer til pædagoguddannelser.

En meget stor andel af det arbejde, der foregår i kommunen, vedrører børn og unge. Derfor har kommunerne en vigtig rolle i forhold til at føre en familiepolitik ud i livet.

¹³ Inspireret af Familie- og Arbejdslivskommissionen (Chance for balance – et fælles ansvar 2007): <http://socialministeriet.dk/media/15627/chance-for-balance-et-faelles-ansvar-hovedrapport-fra-familie-og-arbejdslivskommissionen.pdf>. Flekskontoen giver den enkelte mulighed for at spare ressourcer op i perioder, hvor man har overskud til at yde ekstra, og til gengæld anvende disse ressourcer i en anden periode, hvor man har brug for at holde helt eller delvist fri fra arbejde. Vi forestiller os, at man på denne flekskonto også får et givent antal omsorgsdage pr. barn op til en vis alder, på samme måde, som mange har det i dag. Flekskontoordningen ønskes holdt udgiftsneutral og udformes i samarbejde mellem politikere og arbejdsmarkedsparterne med indregning og afvejning af de tab i arbejdsproduktivitet, der måtte være, holdt op imod de gevinster, der forventes at være ved f.eks. færre sygedage pga. stress, samt børn som voksne, der i dag går syge på hhv. daginstitution og arbejde og dermed smitter andre.